

ІНТЕРАКТИВНІ РЕСУРСИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

О.С. Левашов, канд. пед. наук, Л.Д. Дягілева канд. пед. наук (м. Харків)

Серед основних напрямків використання новітніх досягнень інформаційно-комп'ютерних технологій найбільш перспективним є створення інтерактивних освітніх ресурсів для вивчення різних дисциплін в різноманітних форматах навчання.

У даній роботі інтерактивність розглядається як діалогова взаємодія між користувачем і представленою в електронному вигляді навчальною інформацією, яка організована в інтерактивний навчальний (освітній) ресурс.

Часто зустрічається невиправдано розширювальне тлумачення терміна «інтерактивний» стосовно навчальних матеріалів, в яких реалізована нелінійна або гіпертекстова подача матеріалу з можливістю переходу на його різні фрагменти, інші файли або ресурси, включаючи Інтернет. У такому разі, навігація, яка здійснюється користувачем, є односпрямованою і ніякої реакції, заснованої на оцінці дій користувача, з боку навчального матеріалу не надходить.

Вважаємо обов'язковою вимогою до дійсно інтерактивного матеріалу наявність зворотного зв'язку, взаємодії між тими, хто навчається і навчальним матеріалом, який дозволяє створити своєрідний, навчальний, здатний імітувати взаємну роботу з викладачем діалог. У такому разі, інтерактивна організація навчального матеріалу дозволяє користувачеві самостійно визначати обсяг, час і послідовність подачі навчальної інформації, активним чином впливати на неї, трансформуючи, скорочуючи або доповнюючи її зміст. Реакція з боку навчального матеріалу є різноманітне, але кінцеве число запрограмованих варіантів відповіді на задалегідь змодельовані дії учня. Для користувача інтерактивний матеріал є маніфестацією дій віртуального викладача.

Збільшення ступеня інтерактивності подачі навчального матеріалу і, як наслідок, більше залучення користувача в навчальний процес призводять до поліпшення

сприйняття і запам'ятовування інформації і, у підсумку, більш інтенсивному приросту навчального продукту. За своїм розміщенням інтерактивний ресурс може бути онлайнним, оффлайнним або змішаного типу, а за сферою застосування він може призначатися для аудиторної або самостійної роботи.

У цілому, питання про сферу використання інтерактивних матеріалів є дискусійним і його рішення в кожному конкретному випадку має визначатися специфікою навчального предмету. При вивченні іноземної мови інтерактивні матеріали дають можливість в найбільш повній мірі реалізувати унікальний навчальний потенціал інформаційних технологій, дозволяючи зімітувати реальні ситуації, створити віртуальне оточення навчальної аудиторії і навчального діалогу з викладачем.

Зрозуміло, що подібне сурогатне навчання не може замінити реальної навчальної взаємодії в аудиторії, проте воно суттєво розширює можливості самостійної роботи учня над мовою. Саме в підвищенні ефективності індивідуальної самостійної роботи закладено основний освітній потенціал інтерактивних матеріалів і ресурсів для їх розміщення, а основним призначенням останніх є передача їм частини функцій викладача для розширення сфери навчальної взаємодії.

Використовуючи сучасні інформаційні технології для розвитку фахово-орієнтованої іншомовної компетентності майбутніх фахівців не слід забувати, що мова – це, перш за все, засіб спілкування між людьми. Тому організація ефективного мовної взаємодії між майбутніми фахівцями і викладачем в аудиторії є першочерговим завданням навчання іноземної мови. Викладач сам по собі є дуже цінним ресурсом. З боку дидактики, не є доцільним перетворювати викладача на занятті в фасилітатора та замінювати його комп'ютерно-інформаційною системою, якою б досконалою вона на даний момент не була.

Зрозуміло, це аж ніяк не виключає різноманітного використання можливостей комп'ютера в аудиторії в допоміжних цілях, однак на занятті з іноземної мови викладач повинен залишатися центральною фігурою поряд з учнем.

На відкуп комп'ютера може бути відданий величезний обсяг самостійної тренувальної роботи, необхідної для формування і автоматизації мовних навичок. Сучасні технічні можливості дозволяють також збільшити обсяг мовної (псевдо мовної) взаємодії. Самостійна робота як невід'ємна частина навчального процесу повинна бути керованою. Інтерактивні технології надають великі можливості організації роботи учнів в позааудиторний час під опосередкованим керівництвом викладача.

Зокрема, ці можливості активно реалізуються в дистанційному навчанні, яке перетворилося на високорозвинену і прибуткову освітню індустрію, яка сама по собі є потужним стимулом для подальших технологічних розробок в області комп'ютерного навчання.

На нашу думку, однією з перспективних форм використання інтерактивних ресурсів для самостійної роботи у виші може стати центр (лабораторія) самостійного доступу до навчальної інформації, організований на кафедральному (міжкафедральному) рівні. Подібні центри є популярною у всьому світі формою організації пізнавальної діяльності. Вони дозволяють вільно вибирати і використовувати інформаційні ресурси з конкретної дисципліни і (принаймні, частково) самостійно управляти своєю навчальною діяльністю.

Основними формами роботи центру можуть бути наступні форми:

- самостійне відпрацювання навчального матеріалу базових підручників (в їх електронній інтерактивній версії) в разі пропуску занять з тієї чи іншої причини або отримання незадовільної оцінки;
- додаткове самостійне відпрацювання навчального матеріалу на комп'ютері слабо встигаючими учнями для поліпшення їх знань і підвищення академічної успішності;
- самоконтроль обсягу знань і рівня сформованості умінь і навичок володіння іноземною мовою;

– самостійне відпрацювання інтерактивних навчальних матеріалів з метою подальшого вдосконалення іншомовної підготовки, в тому числі такої, що виходить за межі навчальної програми з дисципліни.

Разом з тим, слід зазначити, що порівняльна ефективність інтерактивного і традиційного подання навчального матеріалу в електронному вигляді є недостатньо вивченою і перевіреною експериментально. Можна припустити, що ця ефективність буде різною як для різних аудиторій, так і для різних навчальних дисциплін.

Наші попередні спостереження показали, що вибіркоче застосування інтерактивних ресурсів викликає значний інтерес, проте не тягне за собою значної зміни якості засвоєння матеріалу в порівнянні з навчанням без залучення таких ресурсів.

Питання використання сучасних інформаційних технологій для розвитку фахово-орієнтованої іншомовної компетентності майбутніх фахівців слід розглядати в контексті формування єдиного (національного або глобального) відкритого інформаційно-освітнього середовища, яке передбачає вільний доступ до освітніх ресурсів для користувачів будь-якого рівня. Логіка тих змін, які зараз мають місце в сфері освіти, неминуче призводить до висновку, що вже в недалекому майбутньому стане відчутним процес трансформації всієї освітньої системи і переходу до суспільства, в якому вчитися будуть усі і завжди, а доступ до освітніх ресурсів стане універсальним.

Зрозуміло, ніяка армія викладачів не впорається з подібним глобальним завданням і основний тягар такого навчання всіх членів суспільства протягом усього життя ляже на плечі комп'ютерних освітніх систем.

Саме тоді, подальший прогрес в цієї сфері залежатиме, перш за все, від розвитку інформаційних технологій, які привнесуть освітянам нові й незвідані досі можливості.